

Двойно разминаване¹

Огнян Минчев

Категоричното френско „не” на Европейската конституция няма да има драматични последици върху Европейския съюз като институционална конфигурация. Съюзът ще продължи да функционира върху нормативната основа на споразумението от Ница, което – макар и считано за тромаво и неефективно като институционален дизайн – е минималният общ знаменател на обединена Европа от 27 члена (т.е. – с България и Румъния). Политическото земетресение – както бе определен резултата от френския вот – се отнася преди всичко до подълбоката, съдържателна основа на европейския проект, и преди всичко – до конфликтното разминаване между целите и интересите на европейските елити и на европейските граждани.

Административната и политическа утопия на европейския елит се размина с дневния ред на обикновения европеец в две основни направления – бъдещето на социалната държава и проекта за „мултикултурна” Европа. За Европа социалната държава е не просто механизъм за преразпределение на националния доход в полза на по-бедните и в ущърб на по-богатите – както твърдят редица доморасли идеолози на „свободния пазар”. Социалната държава е механизъм на демократичен институционален контрол върху резултатите от пазарния механизъм, без който пазарът се превръща от инструмент за увеличаване благата на цивилизацията в олигархичен заговор за ограбване на обществото по закона на джунглата. Социалната държава създава инфраструктурата на солидарността в националната общност и прави възможно съществуването на национални – или въобще общностни стратегии за развитие – стопанско, културно, социално.

Оставен сам на себе си – без демократичния институционален контрол на социалната държава, пазарът се редуцира до изродени версии на примитивен капитализъм от рода на модела „Саксбургготски” в България и модела „Софиянски” в София. При нас пазарът функционира като заговор на шепа овластени негодници, използващи ресурсите на властта за ограбване на обществото. Идеологическите инструменти, които се прилагат – леви или десни – нямат особено значение. Дали олигархичната връзка ще се възпроизвежда чрез магическата формула „приватизация на всяка цена” или чрез лигави обещания за

¹ Съкратена версия на тази статия бе публикувана във в-к “Труд” от 1 юни 2005 година.

увеличаване на социалните помощи като параван за крупни политико-бюрокрамични далавери – резултатът е един и същ: обществото не разполага с реален инструмент за контрол върху властовите решения в икономиката и разпределението на доходите.

Голяма част от гласуващите с „не” за конституцията французи и други европейци се страхуват именно от това – от загубата на контрол върху икономическите и социални решения, които ще вземат европейските елити в тази нова властова конфигурация. Да контролираш правителството в Париж или Лондон е утвърдена гражданска практика в продължение на столетия. Издигането – и размиването – на процеса на вземане на решения до общоконтинентално ниво в административните лабиринти на Брюксел заплашва този демократичен граждански механизъм. Да изгубят своята гражданска свобода на контрол върху националните решения са съгласни само източноевропейците (по-точно – само част от тях), които и без това не контролират своите национални пазарно-властови олигархии. Затова управлението на Брюксел е предпочитано пред безобразията на управлението в София или Букурещ. Демократичните свободи на западните европейци са завоювани в тежки битки през последните два века и те няма да отстъпят, докато не получат гаранции, че ще ги запазят при прехода от национално към европейско политическо управление. Засега такива гаранции няма. Затова голяма част от левицата гласува с „не” в защита на социалната система, а националистичната десница – отново с „не” в защита на националния суверенитет на вземане на решения.

Втората тема, по която френските и европейските елити се разминаха драматично с гражданите е проектът за „мултикултурна Европа”. С Европейската конституция Брюксел изземва от националните институции суверенитета на решенията по имиграционната политика и политиката на разширяване на Европейския съюз. Милионите мюсюлмани от Магреб и Близкия изток са проблем не само за пазара на труда във Франция, Германия и Холандия. Те са дългосрочен проблем с нежеланието си да се интегрират в обществата, оказали им гостоприемство. Това нежелание достига до публична арогантност – с убийството на режисьора ван Гог, „дръзнал” да критикува ислямизма в Холандия, с откритите заплахи, че до 10 години най-големите холандски градове ще бъдат с ислямско мнозинство, с превръщането на ислямските общности в гета на организираната престъпност и в целокупни клиенти на системата за социална сигурност... Примерите могат да бъдат продължени. На този фон решението на ЕС за преговори с Турция за членство в ЕС бе демонстрация на незачитане на общественото мнение от страна на управляващите европейски политици. Едва ли има разумен жител на Европа, който подценява значението на една демократична Турция – приятел на Запада, но малцина са тези, които биха желали да видят нови милиони турци на пазара на труда и по улииците на Европа в резултат на едно наложено с хитрост от Брюксел членство на Анкара в ЕС.

Страхът от членството на Турция се разпростира по аналогия и върху предстоящата интеграция на България и Румъния. Не само големите ромски

малцинства, но и общото незадоволително ниво на стопанско развитие, институционалните проблеми с правосъдната ситема и организираната престъпност правят членството на нашите две страни, с техните „малки проблеми“ да изглежда в очите на европейца като откряване на „задната врата“ към едно скорошно членство на Турция с нейните големи проблеми. За България е изключително важно да не допусне политическата криза на европейския проект, която е неизбежна след вота в Париж, да се фокусира върху българското членство като евентуален проблем за ЕС. За да избегнем задействането на предпазната клауза и едногодишното отлагане на нашето членство е необходимо до есента на тази година да изпълним коректно абсолютно всички институционални ангажименти, поети към Брюксел от българската държава. Ако не го направим, след това можем да се сърдим само на себе си.